

Trong năm 2010, tổng trị giá hàng hoá trao đổi giữa hai nước là 256 triệu USD, giảm 44,9% so với năm 2009 và chiếm 0,16% tổng kim ngạch xuất nhập khẩu của Việt Nam. Trong đó, tổng kim ngạch xuất khẩu của các doanh nghiệp Việt Nam sang Ucraina đạt 116 triệu USD, giảm 10,4% và chiếm 0,16% tổng kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam. Ngược lại, tổng kim ngạch nhập khẩu của các doanh nghiệp Việt Nam từ thị trường Ucraina là 140 triệu USD, giảm 58,2% và chỉ chiếm 0,17% tổng kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam. Kết quả trên cho thấy cán cân thương mại giữa hai nước trong năm 2010 thâm hụt nghiêng về phía Việt Nam với thị trường này là 24,3 triệu USD,

giảm 88,2% so với năm 2009 và bằng 21% kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang thị trường Đông Âu này¹.

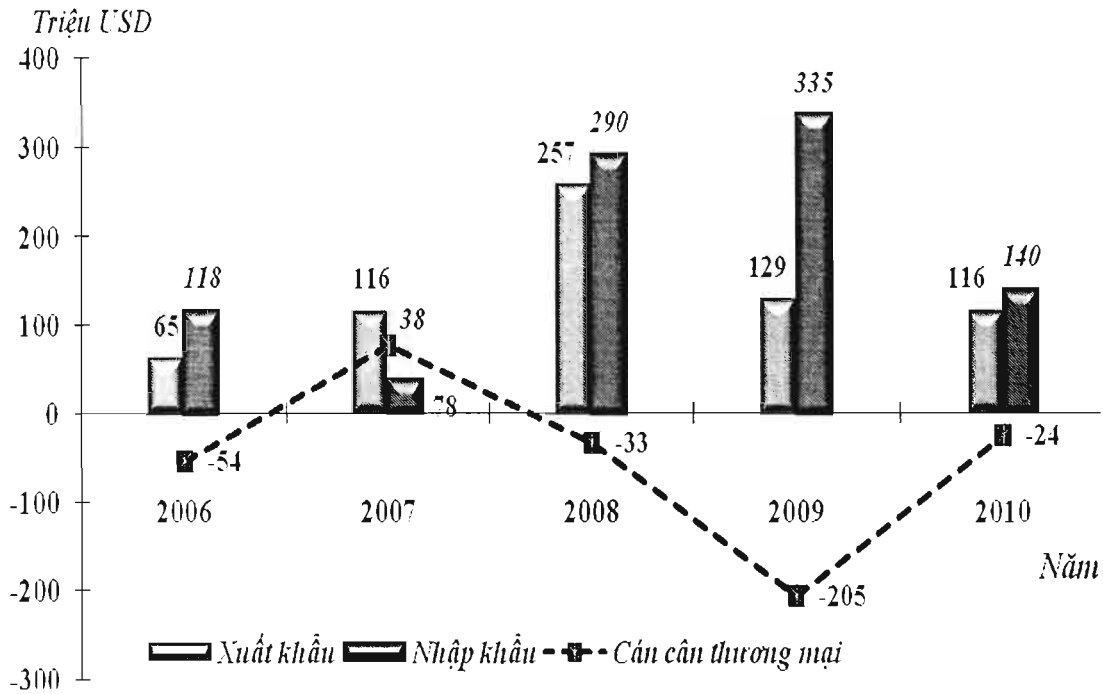
Kim ngạch xuất khẩu hàng hoá của Việt Nam sang Ucraina trong 2 tháng đầu năm 2011 đạt 13,1 triệu USD, giảm 34,1% (tương ứng với giảm 6,8 triệu USD về số tuyệt đối so với cùng kỳ của một năm trước đó và chiếm 0,11% tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước. Nguyên nhân chính lý giải việc kim ngạch xuất khẩu sang thị trường Ucraina giảm mạnh trong 2 tháng năm 2011 là do trị giá xuất khẩu của nhóm hàng thủy sản giảm mạnh, giảm 7,7 triệu².

1

<http://www.customs.gov.vn/lists/tinhoatdong/Print.aspx?ID=18093>

2
<http://www.customs.gov.vn/lists/tinhoatdong/Print.aspx?ID=18093>

**Biểu đồ: Kim ngạch xuất khẩu, nhập khẩu và cán cân thương mại
Việt Nam – Ucraina năm 2006 - 2010**

(Ghi chú: Thực hiện theo Quyết định số 111/2008/QĐ-TTg ngày 15/8/2008 của Thủ tướng Chính phủ, từ ngày 01/01/2009 nhập khẩu hàng hoá của Việt Nam được thống kê và công bố theo nước xuất xứ.)

Nguồn: Tổng cục Hải quan.

Ở chiều ngược lại, tổng trị giá hàng hoá các doanh nghiệp Việt Nam nhập khẩu từ Ucraina trong 2 tháng năm 2011 là 11,4 triệu USD, giảm 77,3% so với 2 tháng năm 2010 và chiếm 0,07% tổng kim ngạch nhập khẩu cả nước từ tất cả các thị trường trên thế giới. Trị giá nhập khẩu của Việt Nam từ thị trường Ucraina giảm 38,8 triệu USD so với cùng kỳ năm trước, trong đó giảm mạnh nhất ở một số nhóm hàng như: lúa mì giảm 17,9 triệu USD, máy móc thiết bị dụng cụ và phụ tùng giảm hơn 10 triệu USD, sắt thép các loại giảm 9,5 triệu USD. Trị giá giảm của 3 nhóm hàng này chiếm tới 97% trong tổng số mức

giảm của kim ngạch nhập khẩu từ thị trường Ucraina trong 2 tháng đầu năm nay³. (Bảng 1).

Về cán cân thương mại hàng hoá giữa Việt Nam và Ucraina trong 2 tháng đầu năm 2011 thì buôn bán thương mại của các doanh nghiệp Việt Nam với thị trường Ucraina đạt thặng dư hơn 1,8 triệu USD.

Tính đến hết tháng 2 năm 2011, các nhóm hàng chính Việt Nam xuất khẩu sang thị trường Ucraina là: thủy sản, hàng dệt may, giày dép, hạt điều, hạt tiêu,...

³ Nt.

Bảng 1: Tăng/giảm kim ngạch một số mặt hàng xuất khẩu của Việt Nam sang Ucraina 2 tháng năm 2011 so với 2 tháng năm 2010

Stt	Mặt hàng xuất khẩu chủ yếu	2 tháng/2010 (Triệu USD)	2 tháng/2011 (Triệu USD)	Tăng/giảm 2T/2011 so với 2T/2010 (Triệu USD)
1	Hàng thủy sản	11,0	3,3	-7,7
2	Hàng dệt may	2,3	2,7	0,4
3	Giày dép	1,1	1,2	0,1
4	Hạt tiêu	0,7	0,6	-0,1
5	Hạt điều	0,7	0,5	-0,2
6	Hàng hoá khác	4,1	4,8	0,6
Tổng xuất khẩu		19,9	13,1	-6,8

Nguồn: Tổng cục Hải quan

Bảng 2: Kim ngạch xuất khẩu một số nhóm mặt hàng chính của Việt Nam sang Ucraina 2 tháng/2011

Stt	Mặt hàng xuất khẩu chủ yếu	2 tháng/2011 (Triệu USD)	Tỷ trọng (%)	
			Trong tổng kim ngạch xuất khẩu sang Ucraina	Trong tổng kim ngạch từng mặt hàng xuất khẩu của Việt Nam
1	Hàng thủy sản	3,3	25,1	0,48
2	Hàng dệt may	2,7	20,3	0,15
3	Giày dép	1,2	9,5	0,14
4	Hạt tiêu	0,6	4,8	1,32
5	Hạt điều	0,5	3,9	0,37
6	Hàng hoá khác	4,8	36,4	0,06
Tổng cộng		13,1	100,0	0,11

Nguồn: Tổng cục Hải quan

Hàng hoá Việt Nam nhập khẩu từ thị trường này chủ yếu là các mặt hàng như đường, máy móc thiết bị dụng cụ và phụ tùng, sắt thép và sản phẩm, phương tiện vận tải, gỗ và sản phẩm gỗ, phân bón, hoá chất

và sản phẩm hoá chất. Tổng trị giá của các nhóm hàng này chiếm hơn 70% tổng kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam từ thị trường Ucraina.

Bảng 3: Kim ngạch nhập khẩu một số nhóm mặt hàng chính của Việt Nam từ Ucraina 2 tháng/2011

Stt	Mặt hàng nhập khẩu chủ yếu	2 tháng/2011 (Triệu USD)	Tỷ trọng (%)	
			trong tổng kim ngạch xuất khẩu sang Ucraina	trong tổng kim ngạch từng mặt hàng nhập khẩu của Việt Nam
1	Đường	5.0	43.9	23.02
2	Máy móc thiết bị, dụng cụ và phụ tùng	1.1	9.4	0.05
3	Sắt thép	0.5	4.6	0.06
4	Phương tiện vận tải	0.4	3.1	0.42
5	Sản phẩm từ sắt thép	0.3	2.6	0.12
6	Gỗ & sản phẩm gỗ	0.2	2.0	0.17
7	Phân bón	0.2	1.7	0.13
8	Hoá chất	0.2	1.7	0.06
9	Sản phẩm hoá chất	0.1	1.1	0.04
10	Hàng hoá khác	3.4	29.9	0.03
Tổng cộng		11,4	100,0	0,07

Nguồn: Tổng cục Hải quan

2. Hợp tác đầu tư và phát triển

Việt Nam và Ucraina có mối quan hệ truyền thống, lâu dài nhưng hợp tác đầu tư giữa hai nước thời gian qua chưa tương xứng với tiềm năng. Hai nước còn rất nhiều lĩnh vực có thể thúc đẩy hợp tác hơn nữa, đặc biệt trong lĩnh vực năng lượng. Ucraina có thế mạnh trong chế biến khoáng sản; tư vấn, chuyển giao công nghệ và nhất là chế tạo thiết bị điện. Trong khi Việt Nam đang có tốc độ tăng trưởng cao về năng lượng, đặc biệt là nhu cầu xây dựng, chế tạo máy trong các nhà máy điện. Vì vậy, đây là lĩnh vực mà các doanh nghiệp Ucraina có thể đẩy mạnh đầu tư vào Việt Nam. Chính phủ Việt Nam sẽ tạo mọi điều kiện cho các doanh nghiệp

Ucraina khi đầu tư vào Việt Nam và hy vọng hai nước sẽ tiếp tục mở cửa nhiều hơn nữa, đặc biệt trong việc thực hiện các cam kết của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO).

Hiện Ucraina có 9 dự án đầu tư tại Việt Nam với tổng vốn đầu tư khoảng 23 triệu USD như vào Xí nghiệp liên doanh Bông Sen – Vận tải biển (19.6 triệu USD), Công ty liên doanh chế tạo, thiết kế, thi công trạm thủy điện nhỏ (1.2 triệu USD), Xí nghiệp liên doanh chế biến các sản phẩm rau quả xuất khẩu (2,2 triệu USD)... Nhu cầu đầu tư của các doanh nghiệp Việt Nam vào nền kinh tế Ucraina cũng đang tăng lên. Việt Nam đang có 4 dự án tại Ucraina, phần lớn là do các doanh nhân Việt Nam đang

sống tại đây đầu tư vào các lĩnh vực như nhà hàng, chế biến thực phẩm (mỳ ăn liền), sản xuất bao bì nhựa và giấy, kỹ thuật điện tử, đồ gỗ... Ở Ucraina mạng lưới các nhà hàng Việt Nam phát triển rất nhanh và ngày càng trở nên phổ biến. Trên lãnh thổ Ucraina đang hoạt động hàng loạt các văn phòng đại diện của doanh nghiệp Việt Nam.

Tổng công ty Viễn thông Quân đội Việt Nam (Viettel) sẽ đầu tư khoảng 600 triệu USD vào dự án Internet băng thông rộng ở Ucraina. Thời hạn của dự án là 5 năm. Dự án này là một phần trong khuôn khổ dự án Thế giới Mở rộng của Ucraina.

Phát biểu tại lễ ký kết biên bản khóa họp lần thứ 9 Ủy ban liên chính phủ Việt Nam – Ucraina về hợp tác kinh tế - thương mại và khoa học – kỹ thuật ngày 7/5/2008, Thứ trưởng Lê Danh Vĩnh đánh giá cao sự hợp tác tốt đẹp và quan hệ bền vững giữa hai nước; trong đó, hợp tác trong lĩnh vực công nghiệp được coi là thế mạnh trong quan hệ hợp tác giữa Việt Nam và Ucraina, đặc biệt trong các ngành năng lượng, cơ khí mỏ, hóa chất... Phía Việt Nam sẵn sàng mời các công ty của Ucraina đấu thầu cung cấp thiết bị cho các dự án thủy điện, nhiệt điện của Việt Nam, đồng thời mong muốn Ucraina chuyển giao công nghệ trong các lĩnh vực luyện kim, mỏ, đóng tàu, tìm kiếm kim loại quý: cung cấp các thiết bị trong khai thác than, dầu khí... và tạo điều kiện tiếp nhận sinh viên, nghiên cứu sinh của Ucraina vào Việt Nam nghiên cứu, học tập.

Theo ông Oleh Ischenko, Bí thư thứ Nhất Đại sứ quán Ucraina tại Việt Nam thì hiện nay đang có nhiều lĩnh vực mà các

doanh nghiệp Ucraina quan tâm. Trước hết là lĩnh vực khai khoáng, Việt Nam là quốc gia giàu tài nguyên thiên nhiên và đang sở hữu rất nhiều các quặng mỏ. Các doanh nghiệp Ucraina có công nghệ và kinh nghiệm trong lĩnh vực này (chế biến titan, xử lý các chất thải trong khai thác boxit, hiện đại hóa ngành công nghiệp than, v.v.). Vì vậy đây là hướng hợp tác rất triển vọng.

Lĩnh vực thứ hai là ngành công nghiệp chế tạo máy, đóng tàu. Trong thời gian gần đây, Việt Nam đang chú trọng phát triển ngành này và có tiếng về việc đóng tàu, còn các doanh nghiệp Ucraina cũng có nhiều kinh nghiệm cũng như khả năng trong lĩnh vực này nên hai bên có thể phát triển hợp tác trong lĩnh vực này.

Ngành công nghiệp năng lượng, cụ thể là thủy điện, cũng là lĩnh vực đang được doanh nghiệp Ucraina để ý. Việt Nam có rất nhiều nhà máy thủy điện được xây dựng từ thời Liên Xô cũ và trong thời kỳ đó đã có nhiều doanh nghiệp Ucraina tham gia vào việc hợp tác xây dựng đó. Hiện nay đang có một số doanh nghiệp Ucraina tham gia vào dự án thủy điện như xây dựng công trình thủy điện Cần Đơn và Sê-san3; cải tạo các nhà máy nhiệt, thủy điện và truyền tải điện được xây dựng với sự trợ giúp của Ucraina và Liên Xô trước đây, trong đó có nhà máy thủy điện Thác Bà.

Nông nghiệp cũng là một trong những lĩnh vực có tiềm năng hợp tác vì Việt Nam và Ucraina đều là nước có nền nông nghiệp phát triển. Năm 2009, Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam đã có chuyến thăm và làm việc tại Ucraina.

Trong chuyến thăm, hai bên cũng đã xác định một số phương hướng hợp tác trong thời gian tới. Ngoài ra còn có các lĩnh vực khác mà các doanh nghiệp Ucraina quan tâm như vận tải ô tô, xây dựng, thực phẩm, y dược....

Ngày 26/3/2011 vừa qua, Tổng thống Ucraina Viktor Yanukovich đã sang thăm chính thức Việt Nam. Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết và Tổng thống V. Yanukovich đã ký Tuyên bố chung về phát triển Hợp tác và Đối tác toàn diện giữa hai nước. Đây là cơ sở pháp lý quan trọng để hai chính phủ xúc tiến đàm phán xây dựng chương trình hợp tác toàn diện Việt Nam – Ucraina đi vào chiều sâu, thiết thực và hiệu quả.

Hai bên nhất trí cần sớm thống nhất một kế hoạch tổng thể về phát triển quan hệ hợp tác giữa hai nước trên tất cả các lĩnh vực nhằm phát huy tối đa thế mạnh của mỗi bên: đồng thời tiếp tục hoàn thiện cơ sở pháp lý cho hợp tác song phương, có các biện pháp tích cực để nâng kim ngạch thương mại (mới đạt 256 triệu USD năm 2010), nghiên cứu khả năng đàm phán ký kết Hiệp định thương mại tự do giữa hai nước.

Phía Việt Nam cũng mời gọi các doanh nghiệp Ucraina đến Việt Nam và Việt Nam sẽ là cửa ngõ, tạo điều kiện thuận lợi để doanh nghiệp Ucraina có thể tiếp cận với các nước khác trong khu vực ASEAN.

Tổng thống Ucraina V. Yanukovich khẳng định, đối với Ucraina, Việt Nam vẫn là một trong những đối tác quan trọng nhất của khu vực Đông Nam Á. Tiềm năng lớn của Ucraina và Việt Nam đã được mở rộng,

hy vọng trong tương lai, cộng đồng doanh nghiệp hai nước sẽ bổ sung cho nhau những tiềm năng này để phát triển sâu hơn nữa⁴.

3. Triển vọng của quan hệ Việt Nam – Ucraina

Từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao năm 1992, mối quan hệ giữa Ucraina và Việt Nam đã tiến triển hết sức tốt đẹp bởi nó dựa trên mối quan hệ hữu nghị truyền thống đã có từ lâu đời. Trong mối quan hệ truyền thống song phương, Việt Nam – Ucraina đã đạt được những thành tựu quan trọng trong nhiều lĩnh vực hợp tác như năng lượng, khoa học - kỹ thuật, giáo dục - đào tạo, thương mại, nông nghiệp... Đồng thời, hai bên cũng đã quan tâm thúc đẩy hợp tác giữa Ủy ban Nhà nước về Chính sách và Doanh nghiệp Ucraina và Bộ Kế hoạch và Đầu tư Việt Nam về phát triển doanh nghiệp vừa và nhỏ. Đặc biệt trong quan hệ kinh tế thương mại, hai nước đã đạt được những thành quả nhất định. Ucraina và Việt Nam là hai nền kinh tế không mang tính cạnh tranh lẫn nhau mà hỗ trợ, bổ sung cho nhau. Tiềm năng hợp tác đầu tư, thương mại giữa hai nước còn rất lớn vì tổng vốn đầu tư các doanh nghiệp hai bên thực hiện ở thị trường của nhau chưa đến 50 triệu USD, trao đổi thương mại giữa hai nước năm 2010 chưa đến 300 triệu USD là chưa tương xứng với tiềm năng và quyết tâm chính trị của hai bên.

Tiềm năng của hai nước có nhiều dấu hiệu khởi sắc. Hai bên đã cam kết trong thời gian tới sẽ thúc đẩy hơn nữa quan hệ hợp tác trên nhiều mặt, nhất là về kinh tế, thương

⁴ <http://www.vietnamplus.vn/Home/Dien-dan-thu-va-dau-tu-Viet-NamUkraine-20113/83000.vnplus>

mại, đầu tư.... đáp ứng nguyện vọng và lợi ích của nhân dân hai nước.

Tuy nhiên, quan hệ Việt Nam – Ucraina vẫn chưa phát triển tương xứng với tiềm năng của hai nước. Những khó khăn và thách thức lớn thực sự chưa thấy có, nhưng có một số khó khăn khác như: các doanh nghiệp Ucraina và các doanh nghiệp Việt Nam đều chưa nắm rõ thông tin và nhu cầu của thị trường hai bên, thiếu đường bay thẳng Việt Nam - Ucraina.

Năm 2002, Ucraina đã hợp tác với Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam thành lập Hội đồng Thương mại nhưng tới nay Hội đồng này hoạt động chưa thực sự hiệu quả như mong muốn.

Như vậy, để thúc đẩy hơn nữa hợp tác thương mại và đầu tư giữa Việt Nam và Ucraina, hai nước cần phải tăng cường trao đổi thông tin giữa các bộ, ngành để có thể hiểu rõ tình hình và nhu cầu của nhau, từ đó có những bước cụ thể đẩy mạnh hợp tác kinh tế - thương mại giữa hai nước.

Hai bên cần sớm thiết lập đường bay thẳng giữa Việt Nam và Ucraina nhằm tạo điều kiện thuận lợi hơn trong lĩnh vực thương mại cũng như du lịch.

Hai nước cần thường xuyên tổ chức những diễn đàn và hội nghị về kinh tế để doanh nghiệp cả hai bên tìm hiểu cơ hội hợp tác với nhau nhằm khai thác tối đa những lợi thế của hai nước. Tất cả điều này cần sự phối hợp, nỗ lực chung của cả Việt Nam và Ucraina.

Thời gian vừa qua, hầu hết các mặt hàng quen thuộc của Ucraina dần mất đi trên

thị trường Việt Nam vì phải cạnh tranh với hàng hóa của các nước khác, do đó các doanh nghiệp Ucraina khi vào Việt Nam nên thay đổi mẫu mã hàng hóa và cách quản lý để cạnh tranh đạt hiệu quả hơn.

Về phía Việt Nam, các doanh nghiệp cũng cần nắm rõ những mặt hàng được cho là lợi thế, có thể xuất khẩu tốt sang thị trường Ucraina như:

+ **Thủy sản:** Thị trường Ucraina đang được coi là cơ hội lớn cho các nhà xuất khẩu thủy sản chất lượng cao do nhu cầu đa dạng hoá sản phẩm ngày càng tăng và thuế nhập khẩu thấp. Chỉ trong một thời gian ngắn, thị trường Ucraina đã chuyển từ "thị trường cá trích" sang thị trường nhập khẩu tất cả các loại thủy sản. Hiện nay, 75% thủy sản nhập khẩu của nước này là cá trích, cá thu, cá ốt và cá xác đin, 15% là cá minh thái và các loại cá tuyết, 10% còn lại là các loài cá hồi, cá tầm và trứng cá. Trong 7 tháng đầu năm 2008, xuất khẩu thủy sản của Việt Nam sang Ucraina tăng một cách ấn tượng với hơn 200% về giá trị so với cùng kỳ năm 2007. Ucraina là thị trường tiềm năng tiêu thụ cá tra, cá basa của Việt Nam.

+ **Dệt may:** Tiềm năng xuất khẩu hàng dệt may của Việt Nam sang Ucraina là khá lớn, bởi thị trường này không đòi hỏi quá khắt khe về chất lượng sản phẩm và nhu cầu của người tiêu dùng tại thị trường này khá tương đồng với thị trường như Nga. Các doanh nghiệp cần nắm bắt mọi cơ hội để có thể mở rộng chủng loại mặt hàng xuất khẩu sang thị trường này.

